

SZAKMAI ZÁRÓ BESZÁMOLÓ

az Új Nemzeti Kiválóság Program (ÚNKP) ösztöndíjának támogatásával a
2022/2023 tanévben végzett munkáról

A pályázó adatai

Név	Tarnóczi Tamás Bence
Pályázat típusa (alap, mester, doktorandusz, doktorvárományos)	mester
Pályázat kódja	ÚNKP-22-2-I-DE-46
Szerződés egyedi azonosítója	RH/1238-212/2022
Neptun kód	OZ75H3
Lakcím	4031, Debrecen Kürtös utca 7/B
Adóazonosító jel	8482491695
Kutatási program címe (a beadott pályázat szerint)	Ugyanabban a ligában vannak-e még a V4-ek? avagy A magyar régiók gazdasági teljesítményének összehasonlító elemzése a V4-ek tükrében
Témavezető neve	Bauerné Dr. Gáthy Andrea

Tájékoztató

A beszámolóban szakmai értékelést kell tartalmaznia a támogatás céljának, a kutatási tervnek a megvalósulásáról (maximális terjedelm: 2 oldal). Az elkészült előadás, publikáció, tanulmány, fénykép, video a szakmai záró beszámoló mellékletét képezi (akár papír alapú, akár digitalizált adattárolásra alkalmas eszközön (pl. CD, DVD) történő benyújtással). A szakmai beszámolóban a szerződésben vállalt feladat teljesítésére, ezen belül értelemszerűen - a feladat jellegétől függően -, az alábbiakra kell kitérni:

- *Rendezvény esetében:* az eredeti műsorterv (ütemterv, forgatókönyv stb.) teljesítése, eredménye, foto-, médiamegjelenés a fellépők/előadók neve, szervezete, a résztvevők köre, a megjelentek pontos vagy becsült létszáma, a műsortervtől való eltérés oka, ez mennyiben befolyásolta a tervezett eredményt, mivel helyettesítették az elmaradt előadást/bemutatót, a közönség miként fogadta az előadásokat/bemutatókat, a rendezvénynek milyen volt a társadalmi, szakmai visszhangja. Rendezvénysorozat esetén, vagy ha a rendezvény nem kifejezetten csak a minisztérium ügykörébe tartozó témával foglalkozott, kimutatást kell készíteni arról, hogy mely előadások/bemutatók foglalkoztak a minisztérium ügykörébe tartozó kérdésekkel.

- *Tanulmány készítés esetén:* ismertetni kell röviden a tanulmány kidolgozásának szükségességét és hasznosíthatóságát, tartalmának rövid összefoglalását, kiemelve a következtetéseket és javaslatokat, megjelölve a kidolgozáshoz szükséges saját kutatási eredményeket és a forrásul felhasznált szakanyagokat, továbbá, hogy az elkészített tanulmány hol kerül publikálásra. Csatolni kell a tanulmányt, a szerződésben meghatározott példányban, továbbá – amennyiben a szerződésben ez előírásra került - csatolni kell a kedvezményezett nyilatkozatát arról, hogy az elkészült tanulmányt a minisztérium felhasználhatja, szabadon terjesztheti.

- *Felmérés, vizsgálat esetén:* ismertetni kell röviden a felmérés, vizsgálat tárgyát, terjedelmét, szükségességét, az eredmények hasznosításának területeit, rövid összefoglalóban az eredményeket, a következtetéseket és javaslatokat, továbbá, hogy az elkészített anyag hol kerül publikálásra. Csatolni kell az elkészült anyagot, a szerződésben meghatározott példányban, továbbá csatolni kell a kedvezményezett nyilatkozatát arról, hogy az elkészült anyagot a minisztérium felhasználhatja, szabadon terjesztheti.

A beszámolókat a támogatás tárgyától függően megfelelő részletességgel kell összeállítani – dokumentumokkal, fényképekkel, egyéb audio-vizuális eszközökkel illusztrálni azt. A támogatásból megvalósult program eredményét ki kell emelni a beszámolóban.

A szakmai záró beszámolót alap-, mester (osztatlan), doktori és doktorjelölti ösztöndíjak esetén a témavezetőnek jóváhagyólag kiadmányoznia szükséges.

Szakmai beszámoló

Kutatómunkám során a tudományos diákköri dolgozatomban elkészítésekor 3 fő kutatási kérdést fogalmaztam meg, amelyek a következők voltak:

1. Hogyan néz ki a V4-ek gazdasági szerkezete és azok teljesítménye?
2. Hogyan alakultak az országok társadalmi jóllét mutatói?
3. Kimutatható-e összefüggés a jóllét és a gazdasági teljesítmény között?

Elemzésem fő kérdéseinek megválaszolásához azonban először fel kellett mérnem a V4-es országok EU-n belüli jelenlegi és múltbeli szerepét. Első körben felmértem, hogyan is nézett ki a 2004-es Unió csatlakozások időszaka hazánk és a V4-ek tekintetében. A visegrádi egyezmény múltjából kifolyólag, kiemelt jelentősége volt a 4 állam szövetségének a közös NATO és később EU csatlakozáskor, ami ma is kiváló példa a regionális összefogásra.

Felmértem, hogy az akkori csatlakozó országok közül hazánk rendelkezett az egyik legjobb gazdasági (és ehhez köthető társadalmi) helyzettel. A V4-ek gazdasági súlyát is vizsgáltam, amely összesen 7,7%-ot tesz ki az EU GDP-jéből, ennek felét Lengyelország adta. Hazánk GDP szerinti aránya 1%-ot tesz ki az Unió kibocsátásból és ezen arány 2000 és 2021 között gyakorlatilag változatlan. Felvázoltam, hogy került kialakításra maga a NUTS rendszer és hogy mi ennek a jelentősége a mai gazdaságelemzések során. Népeségben és területben a V4-ek az Unió egyhatedét adják, amelynek több mint fele azonban Lengyelországhoz köthető. Ezen sajátosságot, azaz a 4 állam abszolút méretbeli különbségét, az elemzés során figyelembe kellett vennem.

Ezt követően a gazdaság és társadalom alternatív mérési lehetőségét vizsgáltam. Felvázoltam ezen alternatív indexek jelentőségét, azaz, hogy mennyivel részletesebb képet kaphatunk a társadalom valós jóllét szintjéről kalkulációkban való használatukkal. Bemutattam 3 különböző területen, 15 egyedi mutató előnyeit és hátrányait, illetve jelentésüket és kalkulációk módját.

Az elemzési fejezetben választ adtam a megfelelő háttér kidolgozása után, a felvetett 3 kutatási kérdésre. Elsőként a V4-ek gazdaságának teljesítményét mértem fel. A gazdasági teljesítmények abszolút értékben vett alakulásának vizsgálata során, kiemelkedett a fővárosok túlnyomó országon belüli súlya, illetve Lengyelország V4-eken belüli aránya is. Lengyelország 54%-át, Csehország 22%-át, hazánk 15%-át, Szlovákia pedig 10%-át adta a visegrádi államok gazdasági kibocsátásának. Emelett vizsgáltam az abszolút GDP értékek 2000 és 2021 közötti lefolyását is. Ebben a 4 állam közül hazánk teljesített leggyengébben, összesen 2021-es árakon 117 milliárd euróról, mindössze 144 milliárd euróra tudott nőni a magyar gazdaság. Ezzel országunk abszolút GDP sorrendben a 2004-ig tartott második helyről, 3. helyre esett vissza Lengyelország és Csehország után. GDP megoszlásában is látható a 4 fővárosi régió kiemelkedése a 33 vidéki V4-es területi egységgel szemben. Az országok iparági szerkezetét is felmértem, mint a gazdasági növekedés egyik hátterét, azonban kiugrást nem találtam a V4-ek ágazati szerkezete közel azonos. Hasonló értékeket követett az inflációs ráta is a vizsgált periódusban időszakban a V4-eken belül, azonban ez jelenleg már nem mondható el.

A GDP vizsgálatát relatív formában is elvégeztem, a GDP egy főre eső értékén keresztül. Ebben a tekintetben egyértelműen kiemelkedtek a cseh, fővárosi és általánosságban a Nyugat-Európához közelebb eső régiók. A GDPpC értéke a vizsgált 22 évben legnagyobb mértékben Szlovákiában növekedett duplázva a 2000-es szintet. Csehország 1,6-szorosára, Lengyelország 1,8-szorosára, míg hazánk csupán 10%-ot nöött egy főre jutó reál GDP alapján. Ezt alátámasztják a régiós éves átlagos reál GDPpC növekedés értékei. A legnagyobb mértékben a fővárosi régiók fejlődtek. Szlovákia vidéki régiói évente 4%-kal, Csehországban 3,5%-kal, Lengyelországban 2,5%-3%-kal bővültek a területi egységek, hazánk esetében Budapest és Pest régióit kivéve 1% alatti növekedés volt jellemző. Reál GDP-t tekintve 2000 óta Szlovákia 2,5-szörösére, Csehország csaknem duplájára, Lengyelország 1,8-szorosára, Magyarország pedig 1,4-szeresére növekedett. Az összefüggés vizsgálat során ezen reál GDP bázisviszonyszám került a kalkulációba.

Kutatásom gazdasági teljesítményről szóló részében az országok és régió teljesítményének viszonyításához, EU-s összehasonlításokat végeztem. Az Unió GDP-je 2000 óta 8 000 milliárd euróról, 14 000 milliárd euróra növekedett meg reál értéken. A V4-es országok GDPpC adatai Csehország

esetében 30%-kal, Szlovákiában 45%-kal, Magyarországon 50%-kal, Lengyelországban pedig 55%-kal maradt el az EU átlagtól. Hazánk e tekintetben egészen 2005-ig a legmagasabb egy főre jutó gazdasági kibocsátással rendelkezett, mára utolsó helyen áll Lengyelországgal holtversenyben. A GDPpC növekedési ütemében Lengyelország az EU átlagot tartja, azaz ugyan olyan gyorsan fejlődik mint az Unió e tekintetben. Hazánk GDPpC növekedési üteme kevesebb mint fele az EU átlagnak, északi szomszédaink és Csehország azonban duplázza ezen ütemet.

Elemzésem ezt követő fejezetében a KTJI értékeit vizsgáltam, a 6 dimenzió alapján. A komplex jóléti index értékeket regionális szinten egymáshoz és az EU átlaghoz is viszonyítottam. Országok szintjén egyértelműen kijött a fővárosok vezető szerepe, hasonlóképpen a gazdasági teljesítményekhez. Az EU átlaghoz képest az országos teljesítményével kapcsolatban három általánosabb trend látszott. A gazdasági és természeti környezet indexei alapján a V4-ek teljesítménye az Unió átlag felett volt. Az EU átlagos szintjén mozogtak az élet egyensúly és biztonság, illetve társadalmi fejlődés dimenziói a 4 országban. Azonban az EU középértékeket jóval alulmúlták a V4-es országok megélhetés és lakhatás, illetve Politikai és jogi környezet szerint.

Összeségében a KTJI összes dimenziójával együtt, Csehország 16%-kal, Szlovákia 21%-kal, hazánk 32%-kal, Lengyelország pedig 46%-kal maradt el 2021-ben az EU átlagos jóléti szintjétől. Ezen KTJI értékek adták az összefüggés vizsgálatom másik lábát, illetve az előrejelzés tárgyát is. A társadalmi jólét régiók szerinti alakulása hasonló mint az egy főre jutó GDP értékei, a keleti régiók alacsonyabb fejlettségi szinttel rendelkeznek, a nyugatiak magasabbal. Ezen felül megfigyelhető a KTJ index tendenciájában, hogy Lengyelország és Magyarország évről-évre szakad le a V4-ek másik 2 államától. Ez a trend ebben az esetben is különösen a vidéki régiókat sújtotta.

Ezen adatok rendelkezésre állása után már hozzákezdhettem az összefüggés vizsgálatnak. Ezen számítás során a reál GDP százalékos bázisviszonyoszáma, mint független, a KTJI pedig mint függő változó került be. Csehország esetében az r^2 értékek 0,54 és 0,92 alakultak regionális szinten. A cseh területei egységek kétharmadánál nagyon erős volt a vizsgált 2 tényező kapcsolatának szorossága. A lengyel regionális egységek közül 7-nél erős, 10-nél pedig nagyon erős volt a kapcsolat. Ezen ország régiói esetében volt átlagosan legalacsonyabb az összefüggés szorossága, mivel az r^2 értékek 0,59 és 0,84 közt voltak. Szlovákia összes tartományában nagyon erős kapcsolat volt kimutatható, 0,84 alatti r^2 volt itt a legkisebb. Országunkat vizsgálva egyértelműen szoros összefüggés volt itt is a gazdasági növekedés és KTJI között, hiszen Szlovákiához hasonlóan nálunk is minden régióban nagyon erős kapcsolat mutatkozott. Szlovákia esetében volt a legszorosabb összefüggés 0,88-as r^2 értékkel. Ezt követte 0,82-es korrelációs együtthatóval Lengyelország, majd ettől nem sokkal elmaradva Csehország a maga 0,81-es értékével. Relatív a leglazább kapcsolat országunk esetében volt, de az r^2 0,76-os értéke még itt is nagyon erős kapcsolatot jelent.

Elemzésem utolsó fejezete az előrejelzésről szólt. Itt az IMF által megbecsült GDP adatokat felhasználva, készítettem prognózist a KTJI-re, azaz a jólét szintjére. Csehország KTJ index értékében a csúcs 0,93 volt, ezt 2027-re sem érheti el várhatóan újra az ország, az előrejelzés szerint ekkora 0,87 lesz a mutató értéke. Szlovákia maximális értékét 2019-ben vette fel ami 0,81 volt. Ettől 0,04-el marad el a 2027-re jelzett KTJ index szintje. Hazánk esetében is hasonló elmaradás történhet, hiszen a csúcs érték amely 0,75 volt, az előrejelzés utolsó évére 0,71 lehet csupán. Lengyelország esetében 2027-re gyakorlatilag visszaállhat a jólét szintje, ez kivételt képez a V4-ek között.

Általánosságban elmondható tehát, hogy a V4-ekre nehéz évek várnak mind gazdasági, mind társadalmi jólét szempontjából. Az előrejelzések szerint súlyosabb válság bontakozhat ki, mint amilyen a 2008-09-es pénzügyi válság volt. Lassabb lesz a gazdaság visszaállása, potenciálisan csupán az évtized végső éveiben térhet vissza a gazdaság a 2020-at megelőző szintjére.

2. Eredmények összesítése

Tudomány-népszerűsítő cikkek száma	
TDK-dolgozatok száma	1
Hazai konferencia-előadások száma (az ÚNKP konferencián kívül)	1
Nemzetközi konferencia-előadások száma	
Benyújtott (de még nem elfogadott) tudományos közlemények száma	
- ebből Q1 besorolású folyóiratokhoz benyújtott tudományos publikációk száma	
Elfogadott (de még nem megjelent) tudományos közlemények száma	
- ebből Q1 besorolású folyóiratoknál elfogadott tudományos publikációk száma	
Megjelent tudományos közlemények száma	
- ebből Q1 besorolású folyóiratokban megjelent tudományos publikációk száma	

3. A pályázati időszakban megjelent publikációk felsorolása (az elkészült előadás, publikáció, tanulmány, fénykép, video a szakmai záró beszámoló mellékletét képezi – digitalizált adattárolásra alkalmas eszközön (pl. CD, DVD) vagy e-mailen történő benyújtással).

I. A kari (DE GTK) TDK konferencia (2022. november 16.): 1. helyezés (regionális gazdaságtan és vállalat gazdaságtan tagozatban) és dékáni kiemelt díj + Morgan Stanley különdíj.

II. A Debreceni Egyetem Szakkollégiumainak IV. Tudományos Konferenciája (2022. november 8.): Társadalom-Agrártudományi szekció legjobb előadónak járó különdíj

Beszámoló az ösztöndíjon felül biztosított kutatási támogatás felhasználásáról

4. Pénzügyi beszámoló¹

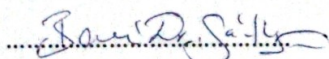
Kiadás megnevezése	Tervezett (Ft)	Megvalósított (Ft)
1.1. anyagköltség, készletbeszerzés	0	0
1.2. szellemi tevékenység költségei, szakértői, előadói díjak	0	0
1.3. szállítási, utazási költségek	26 000	0
1.4. egyéb szolgáltatás vásárlása	50 000	0
1.5. egyéb dologi kiadások	24 000	0
1. Dologi kiadások összesen (1.1.+1.2.+1.3.+1.4.+1.5.)	100 000	0
2. Felhalmozási kiadások (immateriális javak, tárgyi eszközök beszerzése)	0	100 000
3. Intézményi általános költség (50 %)	100 000	100 000
ÖSSZESEN (1.+2.+3.)	200 000	200 000

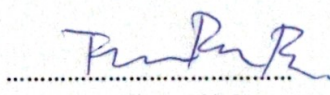
¹ A tervezett összegeket az eredeti, aláírt költségterv szerint kell megadni. A végösszeg az egyes kategóriákban: alapképzés, mester- (osztatlan) képzés, doktorandusz – 200.000 Ft; doktorvárományos – 480.000 Ft

5. Pénzügyi beszámoló szöveges indoklása (nagyobb tételek, beszerzés szükségességének indoklása)

A tervezettekkel ellentétben nem történt utazás a jogviszonyom keretében, így erre nem számoltam el költséget. Tervben volt adatbázisok, illetve számítógépes programok beszerzése is, azonban ezeket kutatásom során sikerült ingyenes alternatívakkal pótolnom, így erre sem volt szükséges forrást felhasználnom. Előre nem látható módon olyan helyzetbe kerültem, hogy szükségem lett egy (irodai jellegű) laptopra, amit tudok mindenhol magammal vinni, mert a mostani élethelyzetemben sokat kell ingáznom. Ezért arra a döntésre jutottam, hogy egy laptop beszerzése lenne a legcélszerűbb számomra, amelyen kutatási és elemzési tevékenységeimet tudom folytatni, így erre használtam a keretet.

Debrecen, 2023. február 01.

témavezető aláírása

ösztöndíjas aláírása

Mellékletek:

- az elkészült előadás, publikáció, tanulmány, fénykép, video, stb., valamint az aláírt szakmai beszámoló szkennelve digitalizált adattárolásra alkalmas eszközön (pl. CD, DVD)
- témavezetői szakmai értékelés
- témavezetői konzultációs lap
- doktorvárományosok esetében igazolás az értekezés benyújtásáról

Témavezetői konzultációs lap¹

az Új Nemzeti Kiválóság Program

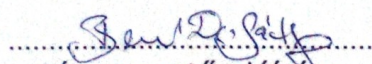
*„Tehetséggel fel!” Felsőoktatást Megkezdő, Felsőoktatási Alapképzés Hallgatói,
Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói, Felsőoktatási Doktori Hallgatói,
Felsőoktatási Doktorvárományosi Kutatói Ösztöndíjakhoz*

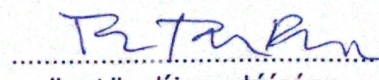
Ösztöndíjas neve: Tarnóczy Tamás Bence

Pályázati azonosító: ÚNKP-22-2-I-DE-46

Témavezető neve: Bauerné Dr. Gáthy Andrea

Dátum ²	Időpont (-tól, -ig)	Konzultáció témája
2022.09.07.	9.00-10.00	Kutatási téma szakirodalmi háttérének meghatározása
2022.09.21.	9.00-10.00	Kutatási téma szakirodalmi gyűjtésének értékelése
2022.09.28.	9.00-10.00	Kutatási téma adatbázisának megtárgyalása
2022.10.05.	9.00-10.00	Szakirodalmi kutatás nyomon követése, értékelése
2022.10.17.	10.00-11.00	Saját vizsgálat kereteinek meghatározása
2022.10.24.	8.00-9.00	TDK jelentkezési anyag véglegesítése
2022.11.03.	14.00-15.30	TDK dolgozat véglegesítése
2022.11.08.	14.00-15.00	Szakkollégiumi Konferencia előadás véglegesítése
2022.11.14.	8.00-9.00	TDK előadás véglegesítése
2022.12.07.	10.00-11.00	Kutatási eredményekből származó publikációk tervezése
2022.12.08.	16.00-17.00	Kutatási eredményekből származó publikációk tervezése

 témavezető aláírása

 ösztöndíjas aláírása

¹ A témavezető feladatai keretében **legalább havonta egy alkalommal** köteles személyes konzultációt folytatni az ösztöndíjassal a kutatási tevékenysége szakmai támogatása érdekében, amelynek igazolására az ösztöndíjas által is aláírt konzultációs lapot állít ki, mely **az ösztöndíjas szakmai záró beszámolójához kerül csatolásra.**

² A táblázat további sorokkal bővíthető.

Témavezetői szakmai értékelés¹

az Új Nemzeti Kiválóság Program

*„Tehetséggel fel!” Felsőoktatást Megkezdő, Felsőoktatási Alapképzés Hallgatói,
Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói, Felsőoktatási Doktori Hallgatói,
Felsőoktatási Doktorvárományosi Kutatói Ösztöndíjakhoz*

Ösztöndíjas neve: .Tarnóczi Tamás Bence.....
Pályázati azonosító: ÚNKP-22-2-I-DE-46
Témavezető neve: Bauerné Dr. Gáthy Andrea.....

1. Az ösztöndíjas kutatási tevékenységének rövid összefoglalása:

Tarnóczi Tamás Bence kutatási témája a jólét és a gazdasági teljesítmény összehasonlító elemzésére a V4-es államok fókuszált, mely során kidolgozásra került egy komplex jóléti mutató. Az alábbi kutatási kérdésekre koncentrált: 1.) Hogyan néz ki a V4-ek gazdasági szerkezete és azok teljesítménye? 2.) Hogyan alakultak az országok társadalmi jólét mutatói? ; 3.) Kimutatható-e összefüggés a jólét és gazdasági teljesítmény között?

2. A kutatási tevékenység eredményei, a vállalások teljesítésének értékelése:

Kari Tudományos Diákköri Konferencia dolgozat;
Hazai konferencia előadás (ÚNKP konferencia)

Tarnóczi Tamás Bence teljesítette a vállalásait (szekció első helyezett, kiemelt dékáni díj).

Dátum: 2023. február 01.

témavezető aláírása

¹ A témavezető feladata: az ösztöndíjas időszak alatt az ösztöndíjas kutatási terve megvalósításához kapcsolódó szakmai segítségnyújtás, valamint a kutatási tevékenység ellátása érdekében rendszeres kapcsolattartás az ösztöndíjassal. Továbbá az ösztöndíjas szakmai záró beszámolója részeként **témavezetői szakmai értékelés** és konzultációs lap készítése.